

Forfatter: Baggesen, Jens

Titel: Udrag fra Labyrinten

Citation: Baggesen, Jens: "Labyrinten eller Reise gennem Tydskland, Schweitz og Frankrig", i Baggesen, Jens: *Labyrinten eller Reise gennem Tydskland, Schweitz og Frankrig*, udg. af TORBEN BROSTRØM , Gyldendal, 1971), s. 321. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-baggesen06-shoot-idm139952567850064/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Labyrinten eller Reise gennem Tydskland, Schweitz og Frankrig

I sit tidsskrift *Danne-Virke* kommenterede Grundtvig i 1818 den langvarige litterære fejde mellem Oehlenschläger og Baggesen og nævnte en passant, hvorledes Baggesen havde vist, at han havde „Tunge-Maalet i sin Magt, som paa tvende Maader fordanske Niels Klim“, hvorved den yngre digter må have tænkt ikke blot på den fortrinlige gendigtning af Holbergs latinske roman, men også på den omformulering af klassicistisk tanke-sprog til hjerte-sprog, som Baggesen satte sin energiske fantasi ind på at realisere. Muligvis hentydede han desuden til sit forbillede som ordmager i hans egenskab af forfatter til bogen om den labyrintiske rejse, han lagde ud på i 1789, omtrent samtidig med at fordanskningen af Holbergs beretning om Niels Klims underjordiske Reise fremkom.

Baggesens egen rejse foregik på jorden – efter bogens titel gennem Tyskland til Schweiz – og ganske ofte over jorden, eller rigtigst: i en indre verden, som blev givet udvortes tilværelse, sådan som Baggesen med forerindringens ord selv har forstået den. Og først da får titlen også mening, idet den ydre rejseroute var temmelig ordinær og regelret efter moden, i hvert fald i de to dele af dens beskrivelse, som forfatteren selv udgav i 1792 og 93, og som her er bragt i trykken i let forkortet skikkelse.

Det var en 25-årig subsistensløs poet, som havde nok af ydre og indre grunde til at ændre skuepladsen for sin optræden. Siden sine først publicerede digte havde han ellers gjort lynkarriere inden for flere discipliner. Som elsker havde han på tidens platoniske og egne sværmeriske betingelser imidlertid kun gjort sig alt for gældende i forholdet til digteren Prams kone, Maria Magdalene, hvem han besang som måneguddommen Seline, og hvorom han havde opbygget sig et kunstigt paradis, som forskubbede ligevægten mellem hans sjæl og sanser og

hensatte ham i dødelige mathedstilstande, når ekstasen ikke var over ham. Gennem Pram var han blevet introduceret i de tyske adelskredse i Danmark, hvor han på sin egen hektiske måde hvilede ud ved sine selskabelige talenter. Af disse charme-offensiver stødte især den sidste an, idet den litterære offentlighed nu var på vagt mod germaniseringen af åndslivet og hele hjemmetyskeriet, og bedre blev det ikke ved den bjørnetjeneste, som vennen C. F. Cramer – hvem vi møder som Baggesens fælle på første del af rejsen – gjorde ved at udgive hans operatext „Holger Danske“ på tysk, forsynet med en fortale, der lovhudlede digteren på bekostning af den folkekære Ewald. Det udløste en langvarig, pinagtig fejde, som naturligvis gik ud over Baggesen.

Af disse trakasserier får man intet indtryk gennem rejsébogens glansfulde optakt, *Passet*; bekendelsen falder først i *Pyrmont*, hvor han midt blandt de omvandrende symptomer på det syge Europa uventet møder sin ven grev Adam Moltke, der selv døds syg af hjertesorg må høre fortællingen om „et yderst nøiefuldt Liv paa Grændserne af Døden og Slutteriet, et stedsevarende Rov ... for de voldsomste Sygdomme, paa Pinebænkén af et rasende, mit Væsens sidste Kraft fortærende Sværmerie“ m. m. (s. 134). Endvidere hvordan da Hans Durchlauchtighed, Prinds Frederik Christian af Augustenborg, hans jævnaldrende ven, har skaffet ham rejseunderstøttelse for at bringe ham på ret køl.

Forevindrigen siger det anderledes. Den er måske lidt af en cfterrationalisering. Her møder vi Baggesens principielle funderinger over det der blev skrevet sammen.

Bogen er et stykke af selve livslabyrinten, der er just så kompliceret som den oplevende selv, den er et spejlbillede af „en lille indre Verden“. Han har renonceret på at give et „matematisk“ billede af *omverdenen* – et ord som paradoksalt nok han skabte på tysk i formen *Umwelt* –, da verden ret beset kun er en jeg-verden og dommen over genstandene aldeles afhænger af ens kundskab om de glas, hvorigennem de beskues. Intet er altså nødvendigere i en rejsébog end en rejsende, så sandt som intet er nødvendigere for livet end en levende.

Selv om dette måske i første række er en præcisering af bogens genre, en tilslutning til „den skarpsindige Sterne“, som figurerer